

TÜRKİYE'DE ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ SÜRECİNDE RUM GAZETESİ APOYEVMATİNİ

Esra ÖZSÜER*

ABSTRACT

IN THE PROCESS OF TRANSITION TO MULTI-PARTY LIFE IN TURKEY, THE GREEK NEWSPAPER APOGEVMATİNİ

Apogevmatini, which was established in 1925 and is the only newspaper living in during Turkish Republic until now, is an important source for the press of Greek minority. Except the 15 days that was closed after the events of September on 6th and 7th, it is a daily newspaper very popular among the Greek minority in Istanbul. The slogan of the newspaper written under its title on the first page "Nobody was born or died without our ignorance" is the only and real mission of the newspaper. In the newspaper there is information about births, deaths and baptisms of the minority members as well as all the social, religious or cultural activities that will be taken place at schools, associations and churches of the Greek minority. Therefore the newspaper is an important source to understand the social and cultural life of the Greek minority in Istanbul. The main aim of Apogevmatini is to inform the minority for the events happened within congregation rather than to write about political news. In the newspaper there is news about people who leave or come in Istanbul, church news, social and cultural activities at schools and associations, news of deaths and baptisms, advertisements related to Greek minority, as well as news about accidents and variations in the centre or villages of Istanbul. Advertisements and social news are formed nearly the whole of newspaper.

Keywords: Apogevmatini, The Rum Press, The Rum Community, The Rum Newspapers

OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E RUM BASINI

Osmanlı Devleti'nde Rumlar ilk matbaayı 1627 yılında papaz Nicodimus Metaksas tarafından İstanbul'da kurdular. Matbaanın kurulması ile birlikte ilk

* Okutman, İ.Ü, Edebiyat Fak, Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.

kitap da “*Yahudiler Aleyhinde Küçük Risale*” adıyla basılmış oldu.¹ Bu kitapla Rumlar Osmanlı Devleti’nde basın alanında kendilerine bir yer edinmiş olsalar da çok geçmeden tahrikler sonucunda yeniçerilerin matbaayı tahrip etmesiyle Rumların basın hayatı bir süreliğine sekteye uğradı. Olayın akabinde Metaksas mahkeme tarafından yargılandı ancak mahkeme Metaksas’ın beraatına karar verdi. Ancak bu sonuç matbaanın yeniden faaliyete geçmesine olanak tanımadı çünkü Metaksas mahkeme sonrasında matbaadaki tüm eşya ve aletleri geride bırakarak Osmanlı topraklarını terk etti.²

Bu ilk denemenin ardından Rumlar basın alanında yer alabilmek için daha sonraki süreçlerde de faaliyetlerini aksatmadan sürdürdüler. Özellikle Fener-Rum Patrikhanesi Osmanlı’daki Rumlar için etkin ve güçlü bir kurum olarak matbaa-basın alanında öncülüğünü sürdürmüş ve desteğini esirgememiştir. Özellikle 1787–1788 yılları arası I. Gregoire döneminde Patrikhanenin bizzat kendi bünyesinde bulunan ve “*Basmahane*” olarak da adlandırılan matbaa, Rum basınının ilerlemesi ve gelişmesinde önder bir rol izlemiştir. Sadece yurtiçi çalışmalarla kalmayıp ülke dışı yardımlarla da kendini geliştiren Rum matbaacılığı yine Paris’te yetişmiş ünlü kitapçı Andrea Koromelas’ın 1844 yılında İstanbul’da okul kitapları ile ilgili açtığı şubesiyle gelişimine devam etmiştir.³ Bu gelişim çerçevesinde özellikle Rumca yayınlanan okul kitapları için hem Osmanlı Devleti’nin hem de Ortodoks Patrikhanesinin resmi basma izni gerekmektedir.

1882–1883 yılları arasında İstanbul’daki Rum matbaalarının sayısı 5’e yükselmiştir. Bunun yanı sıra Rumlara ait olmayan ancak Rumca baskı yapan matbaalar da basın alanında faaliyetlerini sürdürmüştür. Örneğin 1875 yılında “Ahtar Matbaası” bir Türk tarafından kurulmuştur ancak bu matbaada sadece Rumca kitaplar basılmıştır. Yine 1878 yılında İstanbul’da kurulan “Ebuzziya” matbaası Rumca harflerle kitap ve dergiler basmıştır. Osmanlı Devleti’nde kitap basımındaki gelişime paralel olarak gazetecilik alanında da hızlı bir yayılma başlamıştır. Bu alandaki yayılmaya paralel olarak Osmanlı Devleti’ndeki Rum gazetelerin sayısı hızlı bir artış göstermiştir.⁴

¹ Osman Ersoy, *Türkiye’ye Matbaanın Girişi ve İlk Basılan Eserler*, Ankara 1959.

² Ali Arslan, *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Rum Basını*, Truva Yayınları, Eylül 2005, s. 28.

³ Orhan Koloğlu, “Rumca Basın”, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Cilt: 6, İstanbul 1994.

⁴ Ali Arslan, a.g.e, s.28

Örneğin Osmanlı Devleti'nin resmi gazetesi Takvim-i Vekayi'nin Rumca nüshası olan "*Otomanikos Monitor*", İstanbul'da yayımlanan ilk Rumca gazetedir.⁵ Ancak Patrikhane ve Rum cemaatin, özellikle gazetenin Türkçe nüshasını tercih etmesinden ötürü Osmanlı Hükümeti Rumca yayınına son vermiştir.⁶ Osmanlı sınırlarındaki ilk Rumca basın İzmir'de 1831 tarihinde yayınlanan "*Filos Ton Neon*" gazetesidir ancak bu gazetenin devamlılığı çok uzun vadeli olamamıştır. Tanzimat döneminde her vilayette bir gazete çıkarılmasına başlanması sonucu ilk olarak Sisam Eمارeti 1852 yılında ilk eyalet gazetesini yayınlama kararı almış ve 1854 yılında ilk nüsha Rumca yayınlanmıştır.⁷ Rumca basın 19.yy ortalarından başlayarak İstanbul merkez olmakla beraber hızla artış göstermiştir ve İstanbul'da yayınlanan Rum gazete sayısı bu dönemde sayısını 9'a çıkarmıştır.

OSMANLI DEVLETİ'NDE RUM BASINININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Öncelikle Osmanlı Devleti'ndeki Rum basınına değinmeden önce o döneme ait yayın müracaat prosedürüne kısaca değinmek gerekir. Osmanlı'da herhangi bir gazete veya dergi yayını belli prosedürlerin yerine getirilmesi koşuluna bağlıydı. Bir gazete veya derginin yayınlanabilmesi için ruhsat alınması gerekmekteydi. Ruhsat almak isteyen kişi veya kurum çıkaracağı gazetenin adını, hangi konulardan bahsedeceğini, gazetenin yayınlanacağı zaman dilimini belirttikten sonra Dâhiliye Nezareti, Matbuat-ı Dâhiliye Müdürlüğü'ne müracaat edebilirdi. Ruhsat istenilen yayın eğer eğitim içerikli bir yayın ise önce Maarif Nezareti'nden görüş alınır sonra Zaptiye Nezareti'ne bildirilirdi. Burada yapılan inceleme ve soruşturma akabinde Matbuat-ı Dâhiliye Müdüriyeti durumu Dâhiliye Nazırına bir müzekkere ile sunardı. O da müzekkereyi Sadaret'e teslim ederdi. Evrakları son olarak inceleyen sadrazam yapılan hazırlıkları yeterli görürse ruhsat verilmesi için tüm başvuru belgelerini padişaha sunardı. Padişahın da uygun görmesi durumunda neşriyatın yayınlanabilmesi için tasdik onayı alınırdı. Tüm bu yapılması gereken bürokratik işlemler Rumca ya da başka dillerde gazete çıkarmak isteyen tüm kişi ve kurumları da kapsamaktaydı.

⁵ www.minidev.com/kulturler/kulturler_rum_tarih1.asp

⁶ Ali Arslan, a.g.e, s.2

⁷ Ali Arslan, a.g.e, s.29

Rumca basılan dergiler ya da gazeteler dil olarak sadece Rumca'yı kullanmak zorunda değillerdi ayrıca bu yayınlar Türkçe dilinde de yayınlanabilirdi. Gerek Türk topraklarında nüfus bakımından çoğunluğun Türklerden oluşması gerek kullanılan dilin çoğunlukla Türkçe olması gerek ise resmi dilin yine Türkçe olması vesilesiyle yayınlar Türkçe-Rumca olarak iki dilde yayınlanabilmekteydi. Elbette ki bu gazete ve dergilerin çıkması Türk basınının gelişmesinde de etkin bir rol oynamıştır. Ayrıca Rumlar sadece Türkçe ve Rumcada değil 19. ve 20 yy.da etkin bir dil olan Fransızcada da gazete çıkarmıştır. Hem kendilerini tanıtmak hem de ticari hayatta kendilerini gösterme amacıyla girilen bu gazete yayınına 1870 yılında basılmaya başlanan *Le Phare du Bosphore* adlı gazeteyi örnek gösterebiliriz.⁸

Osmanlı'da yayınlanan gazeteler hiçbir şekilde Osmanlı Hükümetinden maddi yardım almamıştır. Burada oluşan tüm masraflar gazete sahiplerine ve yayınlayan kuruma ait olmuştur. Ancak II. Abdülhamit döneminde yerli ve yabancı pek çok gazete Osmanlı Hükümetince karşılıksız yardımlardan da faydalanabilmiştir. Bunların arasında Rumca basılan bazı gazeteler de mevcuttur. Örneğin Fransızca yazılan ve Fener Patrikhanesi'nin görüşlerini yansıtan *Le Phare du Bosphore* ve yine Rumca yazılan *Bizantis* gazetesi hükümet tarafından yardım edilmiş iki Rum gazetesidir.

Osmanlı yönetimi Matbuat Nizamnamesi'ne uymayan veya ruhsat için şartları yerine getiremeyen gazeteleri süreli ya da süresiz kapatma yetkisine sahipti. Yine Osmanlı menfaatlerine ters düşecek ve aleyhinde yapılacak propaganda içerikli yayınları durdurabilmekteydi. Örneğin, Rum gazetesi olan *Tahidromos* yaptığı bir haber dolayısıyla önce sansüre uğramış ancak sansüre uğrayan yerleri tekrar yayınlaması nedeniyle kısa süreliğine kapatılması söz konusu olmuştur.⁹

CUMHURİYET DÖNEMİNDE RUM BASINININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Dünya Savaşından mağlup ayrılan Osmanlı Devleti bir taraftan büyük devletler tarafından parçalanıp paylaşılmak istenirken diğer taraftan da İstanbul'da bulunan Rum basınının büyük bir çoğunluğunun karşıt yazılarına

⁸ Ali Arslan, a.g.e, s.64

⁹ Ali Arslan, a.g.e, s.64

maruz kalmıştır. Bu dönemde Rum basını temsil eden büyük bir çoğunluk, İtilaf Devletlerinin yanında yer aldıkları tavrını sergileyerek onlardan aldıkları destekle birlikte, İstanbul'un Yunanistan'a verilmesi ve Türklerin Avrupa'dan kovulması gerektiğini yazmaya başlamışlardır. Basın alanında yaşanan bu durum Osmanlı Hükümetini bir süreliğine sıkıntı içine soksa da bu süreç Kurtuluş Savaşı akabinde son bulmuştur. Ülkeyi kurtarma girişiminde atılan ilk adım olan Kurtuluş Savaşı sonrasında Yunan işgali altındaki toprakların kurtarılması ile bölgedeki Rumların büyük bir çoğunluğu Türkiye topraklarından ayrılmışlardır. Daha sonraki süreçte İzmir'in Yunan işgalinden kurtulması ve Doğu Trakya'nın Yunanlılarca boşaltılması sonucunda İstanbul'da Yunan tarafında yer aldıklarını açıkça belli eden gazete yazarları da ülkeden ayrılma gereğini duymuşlar ve buna bağlı olarak gazeteler de birer birer kapanmışlardır. II. Meşrutiyet ile gelişen Rum basını bu son olaylarla ciddi kan kaybına uğramıştır. Ancak 1923-1924 yılları arasında kurulan Cumhuriyet yönetiminin Rumlar üzerinde herhangi bir karşıt tavır koymaması üzerine Rum basını tekrar canlanmaya başlamıştır. Osmanlı Devleti döneminde yayınlanan Rumca gazete ve dergilerin sayısı 247 iken Cumhuriyet döneminde çıkan Rumca dergi ve gazetelerin sayısı 52 olarak belirlenmiştir. Bu gazete ve dergiler her iki dönemde de yayın hayatlarına uzun süreli devam edemeseler de Türk basın hayatına bir süreliğine de olsa girebilmeyi başarmışlardır.

II. Dünya Savaşı dönemi, basın alanında Türk ya da Rum ayrımı yapmaksızın olumsuz etkisini ciddi olarak göstermiştir. Bu dönem sonrasında yaşanan 6-7 Eylül Olayları ve Kıbrıs Sorunu da bazı Rum matbaalarının yağmalanmasına ve hatta kısa bir süre için kapanmasına vesile olmuştur. Gerek 1964 yılında Yunanistan vatandaşlarının sınır dışı edilme kararı¹⁰ gerekse 1974 yılında yapılan Kıbrıs Barış Harekâtı ile Rum nüfusu hızlı bir düşüşe geçmiştir. Elbette ki nüfus alanında yaşanan bu azalmalar etkisini Rum basını üzerinde de etkin bir biçimde göstermiştir. Günümüzde Türkiye'de faaliyet gösteren sadece iki Rum gazetesi bulunmaktadır. Her ikisi de İstanbul sınırları içinde yayın hayatını sürdüren *İho* ve *Apoyevmatini* isimli gazetelerdir¹¹.

¹⁰ 1963 yılındaki mübadelede İstanbul'u terk etmek zorunda kalan Rumların bir kısmı birkaç sene sonra 1930 Türk-Yunan İkamet Anlaşması'nın ardından Yunan uyruğu ile şehre geri gelmişlerdir. 1960'larda İstanbullu Rumların Yunanistan'a gitmesi sonucu Türk topraklarında sayıca azalmasına neden olan grup bu İkamet Anlaşmasına dâhil olan gruptur. (Samim Akgönül, *Türkiye Rumları*, İletişim Yayınları, İstanbul 2007, s.52)

¹¹ Orhan Türker, *Cumhuriyet Döneminde İstanbul Rum Basını*, Tarih ve Toplum, sayı 235.

1925'DEN GÜNÜMÜZE APOYEVMATİNİ GAZETESİNİN DOĞUŞU VE YAYIN HAYATI

Rum bir eczacı olan Andonis Vasiliadis, İstanbul'da işlettiği eczanesinin Meclis'ten çıkan "Aynı mahallede iki eczane bulunamaz" yasasına göre kapanması söz konusu olunca, Mekteb-i Sultani mezunu olan A. Vasiliadis yeni bir Rumca gazetesi çıkarma girişiminde bulunur. 1925 yılında çıkarmak için başvurduğu Apoyevmatini¹² gazetesinin de günümüze kadar uzanan yolculuğu böylelikle başlamış olur.¹³ 12 Temmuz 1925 yılında Pazar günü kurulan ve yayın hayatına başlayan gazete günümüze kadar kapanmadan çıkan tek Rum gazetesidir.¹⁴ Gazete İstanbul'da yayın hayatına başlar ve gazetenin tek dili Yunancadır. Nadiren de olsa gazetede çıkan bazı küçük ilanlarda Türkçeye rastlanmaktadır. Gazete kurulduğu tarih olan 1925 yılından 1977 yılına kadar Viktor Hugo'nun "*Yeni dönemler, yeni görevleri gerektirir.*" sloganını kullanmıştır. 14 Nisan 1977 yılından itibaren Dimitrios Pantelaras tarafından ifade edilen "*Bizden habersiz ne kimse doğar, ne kimse ölür.*" sloganı, ilk kullanılan slogan ile birlikte gazetenin yegâne sloganı olarak günümüze kadar varlığını korumuştur. Slogan olarak kullanılan bu ifade aslında gazetenin yayın hayatındaki misyonunu da tek bir cümleyle ifade eder. 2003 yılına kadar gazete pek çok kişi tarafından satın alınarak el değiştirmiştir. 1925–1934 yılları arasında gazetenin imtiyaz sahibi Andonis Vasiliadis'tir. 1934-Ekim 1968 yılları arasında gazetenin sahibi ve müdürü Konstantinos E. Vasiliadis, Kasım 1968–12 Temmuz 2002 yılları arası Dr. Yorgos L. Adosoğlu ve 15 Temmuz 2002 den sonra Evsevia Adosoğlu gazetenin sahibi olarak görülmektedir.¹⁵ Gazete 10 Şubat 2003 yılında Mihalis Vasiliadis tarafından satın alınır. Apoyevmatini gazetesinin yayın hayatındaki tarihsel sürecinde pek çok zorluklar da yaşanmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gazetenin boyutu küçülmüş, kâğıdının kalitesi düşmüş ve renkli fotoğraflar artık hiç kullanılamamıştır. 1945–1950 yılları gazetenin en çalkantılı ve zor dönemi olmuştur. 1950–1955 yılları arası tüm Türkiye'nin içinde bulunduğu hayatla doğru orantılı olarak en güzel yayın hayatını yaşamıştır. Dönemin coşkulu sosyal hayatı Rum sosyal hayatını da paralel olarak etkilemiştir. Yunanistan'dan

¹² Apoyevmatini'nin Yunanca sözcük karşılığı Türkçede *İkinci* anlamına gelmektedir. "**Yunanca-Türkçe Sözlük**", (Ellino Turkiko Leksiko Rodamos Yayınları, Atina 1997, s.90)

¹³ Celal Başlangıç, Rumların Seksen Yıllık Tanığı, **Radikal Gazetesi**, 28.11.2005, İstanbul

¹⁴ **Apogevmatini**, Düinden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, İstanbul 1994

¹⁵ Stratis D. Tarinas, **Ο Ελληνικός Τύπος της Πόλης (O Ellinikos Tipos Tis Polis)**, A Bölüm-Gazeteler, Iho (Hχω) Yayınevi, 2007, s. 38–39

gelen tiyatro toplulukları, Rum okullarının mezuniyet geceleri ve tüm İstanbul semtlerinde yaşanan eğlenceler gazete içinde yer alan haberlerdir. 1955 yılında yaşanan 6-7 Eylül olayları sonucunda gazete ilk kez 1925 yılından beri süre gelen yayın hayatına 15 gün ara vermek durumunda kalmıştır. Apoyevmatini gazetesi diğer Rum gazetelerinin aksine 1964 yılındaki gelişmelerden ve akabinde Kıbrıs olaylarından yok olma düzeyinde etkilenmemiş ve yayın hayatını günümüze dek sürdürebilmiştir. Ancak tarihi süreç içinde yaşanan sıkıntılara paralel olarak Rum nüfusun İstanbul'da azalmasıyla birlikte gazeteyi ayakta tutan ilan ve diğer sosyal içerikli (doğum, vaftiz, ölüm ilanları) ilanlar azalmış, bu da gazetenin maddi sıkıntılarını yayın hayatına taşınmasına vesile olmuştur. Ancak hala yayın hayatına devam eden ve İstanbul Rumlarını da bir anlamda temsil edebilen yayın organı olarak varlığını günümüzde de sürdürebilmektedir.

Apoyevmatini bir azınlık¹⁶ gazetesidir. Türkiye'de yaşayan Rum azınlığın¹⁷ geçmiş yıllara ait yaşamsal değerlerini, kültürel ve sosyal hayat tarzlarını, eğlence anlayışlarını, örf ve adetlerini ve Rumların hayata bakış açılarını anlamamız konusunda önemli donelere sahip bir gazetedir. Bu özelliği taşıması, gazeteyi sadece Rum basını içinde ayrıcalıklı kılmamış aynı zamanda Türk basını içinde de önemli bir konuma getirmiştir. Gazete sadece belli bir zümrenin yani Rumların gözü, kulağı ve hatta dili olmuştur. Diğer gazetelerin basın anlayışı dışında farklı bir görüş belirlediği için günlük çıkan diğer siyasi gazeteler gibi haber kaynaklarına da sahip değildir. Apoyevmatini siyasi olayları ve yorumları barındıran bir gazete olmaktan çok Rum halkının kendi sosyal bütünlüğü içindeki olayları birbirlerine duyurabilmesini hedefleyen bir gazete anlayışına sahiptir. Örneğin "*Zapyon Mezunlar Birliği, üyelerini ve arkadaşlarını Çarşamba saat altı'da öğlen müziği dinletisine davet ediyor.*"¹⁸

¹⁶ Türk Dil Kurumunun yayımladığı Türkçe sözlükte azınlık kavramı iki maddede açıklanmıştır. Birinci madde: "*Bir toplulukta herhangi bir nitelik bakımından ayrı ve ötekilerden sayıca az olanlar, ekalliyet, çoğunluk karşıtı.*" İkinci madde: "*Toplum Bilimi: Bir ülkede ayrı soydan veya inançtan olan ve sayıca az bulunan topluluk, ekalliyet.*" www.tdk.gov.tr/TR/SozBul.

¹⁷ Doğu Roma döneminde din ve mezhep açısından aynı devlet ve kiliseye mensup olanların adı olan Rum kelimesi daha sonra Osmanlı döneminde Ortodoks Kilisesine bağlı olanlar için kullanılmıştır. Osmanlı Devleti döneminde dinsel mensubiyeti bildiren Rum kelimesi, bir ırk ve nation (millet) olarak kullanılmamıştır. Osmanlı'ya göre dinsel manadaki Rum Milleti (millet sözcüğü 20.yy başlarına kadar "ümme" anlamında kullanılmıştır. Baskın Oran, **Türkiye'de Azınlıklar**, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, s.48) bugünkü ifadede Rum Cemaatidir. (Ali Arslan, a.g.e, s.26-27)

¹⁸ **Apoyevmatini**, 3 Mart 1952.

haberi gibi pek çok haber gazetede yer alan sosyal içerikli haber türleridir. Yine "11 Mayıs 1952 Pazar günü Beyoğlu Meryem Ana Aziz İso Dion kilisesinde akraba ve dostlar arasında müzik virtüözü Pantelis ve Eleni Çitra çiftinin kızlarının vaftiz töreni yapılmıştır."¹⁹ gibi vaftiz haberleri hatta "Bayan Reggina Çimara 8 Mayıs 1952'de Georgios N. Evstathiadu ile olan nişanını bozdu."²⁰ gibi nişan atma haberleri, gazetenin haber niteliği taşıyan örnekleridir. Rumların sosyal hayatları ile ilgili hemen hemen tüm gelişmeler gazetenin haber kaynaklarını oluşturmaktadır. Gazete içinde yer alan büyük çoğunlukta haberler tamamen cemaati ilgilendiren toplumsal ve dini içerikli haberlerdir.

APOYEMATİNİ GAZETESİNDE TOPLUM HABERLERİ

Apoyevmatini gazetesinin iç sayfasında, sağ köşede bulunan ve geniş bir stuna sahip olan bölümü "Toplumsal Hayat" başlığıyla cemaat haberleridir. Bu bölüm gazetenin içinde geniş bir yer kaplamasıyla doğru orantılı olarak, en fazla okunan kısmı da olabilir. Çünkü Rum cemaat üyeleri gazetede bu bölüm sayesinde birbirlerinden haberdar olmuşlardır. Teşekkür, tebrik, vaftiz, yapılan yardımlar ve dilenen başsağlıkları vb ifadeler hep bu köşede okuyucuyla buluşmuştur. Gazetenin alınmasının belki de en önemli sebebi gazetede bu köşedir de diyebiliriz. Bu haberler sayesinde İstanbul'da birbirinden habersiz bir tek Rum'un bile kalmadığını söyleyebilmemiz mümkündür. Bu bölümde yer alan haber niteliklerini aşağıdaki alt başlıklarla sıralayabiliriz.

1. Kutlama Yapanlar ve Yapmayanlar

Burada isim günü ya da yaş günü olan insanlar, kutlama yapıp yapmayacaklarını sebep vererek ya da sadece bildirimde bulunarak, gazete aracılığıyla cemaatlerine duyurmaktadırlar. Böylelikle kutlama yapmak istemeyen insanlar ziyaretçi kabul edemeyeceklerini de belirtmiş olurlar. Bu türde ilanlar gazetede oldukça sık yer almaktadır..

"Bay ve Bayan Evdoksia hastalıktan dolayı ziyaretçi kabul edemeyeceklerdir. Bayan Evdoksia isim günü kutlaması yapılmayacaktır."²¹

¹⁹ Apoyevmatini, 15 Mayıs 1952.

²⁰ Apoyevmatini, 12 Mayıs 1952.

²¹ Apoyevmatini, 26 Ocak 1950

*"Taksim'de doktorluk yapan Stavros Leontiadis akrabalarının hastalığı nedeniyle Paskalya orucu kutlamasına ziyaretçi kabul edemeyecektir."*²²

*"Burgazada'da bulunan okulumuz müdiresi Bayan Vaso Vingopulu bugün isim gününü kutlayacaktır."*²³

2. Dilek ve Temenniler

Bu kısımda insanlar birbirlerinin özel ve mutlu günlerini hatırlama adına güzel temennilerde bulunurlar. Genellikle nişan, evlilik veya doğum günleri için yapılan güzel dilekler ve tebrikler bu köşenin haber konusudur.

*"Üsküdar Cemaatinin değerli üyesi ve güzide arkadaşım Bay Lazaron Makridi'ye yeni yaşında mutluluklar dilerim. G.K."*²⁴

*"Sevgili müdürümüz Bay Georgios Evthi'nin bugün olan isim gününü kutlar, her zaman mutlu olmasını dileriz. Elişi Mağazası Çalışanları"*²⁵

3. Nişan Atma

Birbirinden ayrılan çiftler gazeteye verdikleri ilanla, cemaat üyelerini durumdan haberdar ederler.

*"Bayan Reggina Çimara 8 Mayıs 1952'de Georgios N. Evstathiadu ile olan nişanını bozdu."*²⁶

*"Bay Dimitrios Kallos, Eleftherias Petrof ile yaptığı nişanı bozmuştur."*²⁷

4. Nişanlananlar ve Evlenenler

Evlenen veya nişanlanan çiftler bu başlık altında mutluluklarını gazete aracılığıyla cemaat üyeleriyle paylaşırlar. Düğün merasimi tüm ayrıntılarıyla anlatılır.

²² Apoyevmatini, 11 Mart 1950

²³ Apoyevmatini, 4 Ocak 1952

²⁴ Apoyevmatini, 12 Nisan 1952

²⁵ Apoyevmatini, 23 Nisan 1952

²⁶ Apoyevmatini, 12 Mayıs 1952

²⁷ Apoyevmatini, 10 Ağustos 1952

“Geçen Pazar, 24 Şubat 1952, Beyoğlu Meryem Ana Kilisesinde ümit dolu gencimiz Evrikos Karagiçi ve güzel kızımız Zois Sinani evlendiler. Kilisenin ihtiyarlar meclisine üye olan Piskopos Troados tarafından dinsel tören gerçekleşti. Taç değişimlerini gelinin kardeşi Pandelis Sinanis yaptı. Mutlu aileyi tebrik eder, yeni çiftimize uzun ömür ve mutluluklar dilerim. M.A.”²⁸

“Dün öğlen Beyoğlu’nda akraba ve arkadaşlar arasında arkadaşımız Georgios Doriza’nın biricik kızı Küveli Doriza ve camiamızın bilindik ismi Apostolos Margas arasında nişan yüzükleri takıldı. Arkadaşımız Yeorgios Dorizani’yi kutlar, mutlu çiftin biran önce düğününü görmeyi dileriz.”²⁹

Bazen bir Türk çiftin evlenme haberi de gazetede yayınlanabilir. Çiftin Rum cemaatinden tanıdıkları ve akrabaları olması bu durumu açıklayabilir.

“Türkan Akar ve Dr. Vedat Özsever İstanbul’da 15 Haziran 1952 tarihinde düğünlerini yaptılar.”³⁰

5. Varanlar-Gidenler

Yurt içi veya yurt dışı seyahatlerinin kimin tarafından, ne zaman, ne vasıtayla, nereye yapıldığına dair haberleri bu bölümde yayınlanarak cemaat bilgilendirilir. Yolculuğa çıkan kişiler, böylelikle hangi tarihlerde İstanbul’da olamayacaklarını bu stunda belirtirler.

“Ankara gemisiyle bugün kimyager Thanasoğlu, üç haftalığına yurt dışına gitti.”³¹

“Dün Ankara gemisiyle yurt dışına Bay Arhon Kastrinsios ve Bay Georgios Cazopulos aileleri ile birlikte gittiler.”³²

“Dün devlet deniz işletmelerine ait Tarsus gemisiyle Prof. Dr. Dimitris Maios ailece Yunanistan’dan döndüler.”

²⁸ Apoyevmatini, 31 Şubat 1952

²⁹ Apoyevmatini, 15 Ocak 1952

³⁰ Apoyevmatini, 16 Haziran 1952

³¹ Apoyevmatini, 16 Mayıs 1952

³² Apoyevmatini, 12 Nisan 1952

*"Dün Tarsus gemisiyle İlköğretim okulları eğitim müdürü Bay Kostas Yorgandidis ve eşi Yunanistan'dan döndüler."*³³

6. Bilim Dünyası

Burada genellikle bilimsel alanda çalışan kişilerin yapmış oldukları yurt içi ve yurt dışı çalışmaları, ödülleri haberleri yer almaktadır. Bu gruba giren haberlerin bir kısmı da cemaat üyelerinden olan doktorların haberleridir. Genellikle, doktorlar ya yapmış oldukları seyahatten döndüklerine dair ya da ücretsiz hasta bakacaklarına dair haberleri gazetenin bu stununa haber yaparlar.

*"Mutlu bir şekilde bildiririz ki, Bay Kostas Mavridis, diploma sınavlarını İTÜ'nün hocalarından oluşan kurul önünde verdi. Berlin Teknik Üniversitesi'nin önde gelen Alman hocası Rubolp Delbert'in de sınavdan geçirdiği öğrenci, oy birliğiyle Yüksek Teknik Mühendis unvanını aldı. Hocalarından ve arkadaşlarından tebrik alan yeni bilim adamımıza mutlu ve aydınlık bir yolda ilerlemesini diliyoruz."*³⁴

*"Atina'dan bildirilir ki hemşerimiz Doktor Bay Gaston D. Sargologos, değerli Profesör Horemi başkanlığındaki öğretim üyeleri komitesinin yaptığı sınavla I. Sınıf çocuk doktoru olmaya hak kazanmıştır. Hem komitenin hem de orada bulunan meslektaşlarının tebriklerini de almıştır. Ben de çok insancıl olan ve aynı zamanda dostum olan doktoru, bu parlak başarısından dolayı kutluyorum ve gelecekte daha büyük başarılar diliyorum. A.S"*³⁵

*"Yurtdışına yapmış olduğu seyahatten dönen göz doktoru Sokratis Aleksiadis yine hastalarını Tepebaşı numara 99'daki muayenehanesinde her gün öğleden sonra 2-6 arası kabul edecektir."*³⁶

*"Cerrah Kornilios Yeorgiadis değerli müşterilerine bildirir ki, yoksul hastalarını Salı 11-12 saatleri arasında Taksim'deki Fransız Paster hastanesinde muayene edecektir."*³⁷

*"Doktor Sakellaridis Beyoğlu'ndaki kliniğine tekrar hasta kabul etmeye başladı."*³⁸

³³ Apoyevmatini, 22 Ağustos 1952

³⁴ Apoyevmatini, 4 Ağustos 1952

³⁵ Apoyevmatini, 18 Temmuz 1952

³⁶ Apoyevmatini, 6 Ağustos 1952

³⁷ Apoyevmatini, 9 Şubat 1952

"Bay Haleplis, dün, dış doktorlarının aktif üyesi olarak konferans için Londra'ya gitmiştir. Kendisi bir ay burada olmayacaktır."³⁹

"Eski hemşerimiz Bay Solon İvrakis'in başarılı sınav sonuçlarından sonra Harvard Üniversitesi'nin Uluslar arası Hukuk ve Hukuk Bilimleri bölümünde doktora unvanı almaya layık görüldüğü haberini memnuniyetle haber aldık. Dostumuz bilim adamını kutlar, kariyerinde başarılar dileriz. A.L."⁴⁰

7. Bağış

İstanbul'un çeşitli bölgelerinde bulunan Rum yetimhanelerine veya derneklerine yapılan tüm yardımlar ve verilen yemekler gazete aracılığıyla duyurulur. Ve yine buradan yardıma karşılık teşekkür edilir.

"Georgios Hacı Polihroniu anısına torunu Athanasios Stergiu Apoyevmatini gazetesi aracılığıyla Büyükkada'daki yetimhaneye 10 lira bağışta bulundu."⁴¹

"Adabasiadi anısına aile üyeleri Apoyevmatini aracılığıyla Büyükkada yetimhanesine 30 lira bağışladı."⁴²

"Ioannu Kuuka merhum Theodotas Kisti'nin cenazesine çelenk yerine Bakırköy Derneği Aşevine 10 lira getirmiştir. Dernek kurulumuz teşekkürlerini sunar."⁴³

8. Mevlit

Müslüman adetlerine benzer nitelikteki mevlit ve ölünün kırk yemeği, gazete aracılığıyla bu stunda tüm cemaate duyurulur.

³⁸ Apoyevmatini, 6 Şubat 1952

³⁹ Apoyevmatini, 12 Haziran 1952

⁴⁰ Apoyevmatini, 14 Ocak 1951

⁴¹ Apoyevmatini, 9 Şubat 1952

⁴² Apoyevmatini, 1 Ocak 1952

⁴³ Apoyevmatini, 7 Ocak 1952

"Yarın, 12 Ocak 1952 günü, Heybeliada mezarlığındaki Aziz İgnatiu Kilisesi'nde üzüntüsünü içimizden atamadığımız Georgiu Balliati'nin kırkı mevlidi yapılacaktır. Mevlide tüm sevenleri davetlidir.

Acılı çocukları: Athanasios, Konstantinos, Angeliki, Perikli

Acılı dul eşi Eftihia Balliati"⁴⁴

"Yarın, 24 Ağustos 1952 Pazar günü, Balıklı Rum Hastanesinin içinde bulunan Zoodoho Pigi Kilisesinde, arkasından gözyaşı döktüğümüz annemiz Annis Konstandinidu'nun birinci ölüm yıldönümü için tören düzenlenecektir. Ruhuna değer verenler ve kendi istekleriyle törene katılmak isteyenler bizimle birlikte İsa'ya dualarını etmek için kiliseye gelsinler.

Çok üzüntülü çocukları: V. Konstandinidis ve ailesi

Loksandra Vermisoğlu ve çocukları

Eftelya Mayoğlu ve çocukları (Atina)

İrini Karakülahi, eşi ve çocukları (Gümülcine)

Çok üzüntülü kardeşleri: Mihail Apostolidis ve çocukları

Konstandinos Apostolidis ve çocukları

Ve diğer akrabalar..."⁴⁵

9. Vaftiz

Hıristiyan Ortodoks adetlerine göre Vaftiz olacak veya olan çocukların haberleri bu bölümde duyurulmaktadır.

"Ankara'daki Yunan Büyükelçiliği'nde müşavir olarak görev yapan Bay Georgios ve bayan Elli Varsami'nin sevimli kızlarının vaftiz töreni dün öğleden sonra yakın aile ve arkadaşlar arasında gerçekleştirildi. Vaftiz törenini Boğaz bölgesi despot temsilcisi Kallistos gerçekleştirdi. Törene Patrik vekili de katıldı. Küçüğün vaftiz babalığını Yunan bakan Yorgos Varnitis yaptı ve çocuğa Eleni

⁴⁴ Apoyevmatini, 11 Ocak 1952

⁴⁵ Apoyevmatini, 23 Ağustos 1952

ismi verildi. Pek çok aile dostlarının ve vaftiz babasının tebriklerine ilaven biz de tebriklerimizi sunar, kızlarının uzun ömürlü olmasını dileriz."⁴⁶

"11 Mayıs 1952 Pazar günü Beyoğlu Meryem Ana Aziz İsdion kilisesinde akraba ve dostlar arasında müzik virtüözü Pantelis ve Eleni Çitra'nın kızının vaftiz töreni yapılmıştır."⁴⁷

10. Basın Dünyası

Burada basın ve edebiyat alanında çalışan kişilerle ilgili haberler ve buldukları faaliyetler, dergi ve kitaplarla ilgili konular okuyucuya sunulur.

"Eski hemşerimiz (İstanbul), Atina'nın Vradini gazetesinin temsilcisi Bay Georgios Geyvelis Atina'ya dönmek üzere yola çıkmıştır. Gitmeden önce, kendisi Patriği ziyaret etmiş ve onunla birlikte bir de yemek yemiştir. Bay Geyvelis, Türkiye'nin eski ve çağdaş hayatından kesitler sunan bir kitap serisi çıkaracaktır."⁴⁸

"Her ailenin dergisi Romanco, dolu dolu içeriğiyle ve hediyeleriyle okuyucuyla buluşuyor. Atina gazeteleri acentesi K.N. Yannikopulas, İzmiroğlu Han, Galata"⁴⁹

"Yannikopulos Atina Gazeteleri Acentesine içerik ve görünümüyle muhteşem takvimler gelmiştir. Gazetecinizden isteyiniz."⁵⁰

11. Açıklama

Bu bölümde genellikle yazılar tekzip niteliğinde yazılır. Yanlış olduğuna kanaat getirilen bir olayın ardından gazeteye verilen haber okuyucuya sunulur.

"Büyük şaşkınlık içinde öğrendiğimiz eşime ve bana, eş-dost tarafından getirilen oğlumuzun yakın zamanda gerçekleşecek düğünü için basılan düğün

⁴⁶ Apoyevmatini, 13 Haziran 1952

⁴⁷ Apoyevmatini, 15 Mayıs 1952

⁴⁸ Apoyevmatini, 13 Temmuz 1952

⁴⁹ Apoyevmatini, 4 Ocak 1951

⁵⁰ Apoyevmatini, 3 Ocak 1951

davetiyeleri üzerine açıklarız ki bu düşün tamamen bizim bilgimiz dışındadır. Ortaköy, Hurmuzis Vafiadis"⁵¹

12. İstifa

Bağlı buldukları kilise ve cemiyetlerin üyeliklerinden veya yönetim kadrolarından istifa eden kişiler, buraya yazdıkları haberle durumu cemaat üyelerine bildirirler.

"İstanbul Yardımseverler Derneği Yönetim Kurulu'na,

*İçinde bulunduğum durumdan dolayı, üye olduğum derneğinizin üyeliğinden istifa ettiğimi bildiririm."*⁵²

"Altı Haziran'da yapılan seçilmede adaylığımı koymamış olsam da Heybeliada Yoksul severler Derneğinin değerli üyelerine çok teşekkür ederim.

*Üç buçuk yıl çalışma süresince bulunduğum görevimden istifa etmiş bulunuyorum. Başkan Vasiliki Çala."*⁵³

13. Adres Değişikliği

Cemaat üyelerinin iş yerlerinde yapılan adres değişikliğini yeni adres bildiriminde bulunarak tüm tanıdıklara haber vermek için kullandıkları bölümdür.

*"Doktor Petros Dotsos muayenehanesini Tarlabası Emek apartmanı, numara 232'ye (eski muayenehanenin tam karşısı) taşımıştır. Hastalarını yine önceden olduğu gibi öğleden sonra 3-8 arası kabul etmektedir."*⁵⁴

14. Başsağlığı

Bu köşede ölenlerin ailelerine ve yakınlarına, ölen kişinin tanıdıkları tarafından yazılan başsağlığı dilekleri yer almaktadır.

⁵¹ Apoyevmatini, 7 Ağustos 1952

⁵² Apoyevmatini, 13 Ekim 1950

⁵³ Apoyevmatini, 14 Temmuz 1952

⁵⁴ Apoyevmatini, 3 Temmuz 1952

*"Petro Vitali'nin acılı ailesine, sevgili oğulları Marikas Vitali'nin gençliğinin baharında tattığı ölümden dolayı en derin üzüntülerimizi sunarız. I.K ve I.D"*⁵⁵

15. Yas-Matem

Yurt içi veya yurt dışında ölen Rumların ölüm haberlerinin verildiği stundur. Böylelikle tüm cemaat üyeleri, kimin, ne zaman öldüklerinin haberini alabilmektedirler.

*"Selanik'ten hemşerimiz Bay Konstantinos Gioha'nın çok sevdiği annesi, saygıdeğer hanım efendi Agathis Gioha'nın ölüm haberini almış bulunuyoruz. Cenaze beş Haziran 1952'de saygı ve sevgiyle gerçekleşmiştir."*⁵⁶

*"Atina'dan bildirildiği üzere eski hemşerimiz ve şehrimizin sigorta çevresince tanınan kişisi Bay Ioannis Kozadinos 8 Haziran 1952'de vefat etmiştir."*⁵⁷

16. Teşekkür

Gazeteye verilen tebrik, kutlama ve başsağlığı haberlerine karşılık olarak yazılanlar ve bu günlerde yanlarında olan ya da yapılan herhangi başarılı işin ardından o kişilere teşekkür edenler, gazetenin bu bölümünde yer alır.

*"Oğlum, babamız, kardeşimiz ve kocam Nikolaos E. Arvanitaki'nin acı ölümü sırasında acımızı paylaşan ve desteğini sunan Büyükada yönetim kuruluna, cenazeye katılanlara, çelenk yollayanlara, hayır kurumlarına bağışta bulunanlara ve herkese resmi olarak teşekkürlerimizi sunarız. Çok üzüntülü ailesi."*⁵⁸

*"Değerli doktorumuz Bay Theodoridi'e kızımız Konstantina Verikokidu 'ta başarılı göz ameliyatından ötürü çok teşekkür ederiz. K. Verikokidis vee P. Verikokidu"*⁵⁹

⁵⁵ Apoyevmatini, 2 Ocak 1952

⁵⁶ Apoyevmatini, 12 Haziran 1952

⁵⁷ Apoyevmatini, 18 Haziran 1952

⁵⁸ Apoyevmatini, 13 Temmuz 1952

⁵⁹ Apoyevmatini, 13 Temmuz 1952

“ Yeni yıl kutlama mesajları gönderen herkese içten teşekkürlerimizi sunarız. Rum Okulları Geliştirme Vakfı Yönetim Kurulu. ”⁶⁰

17. Tiyatro

Yapılacak tiyatro gruplarının tüm tiyatro etkinlikleri ile ilgili olan haberleri, yer ve zamanlarıyla okuyucuya sunan bölümdür.

“Bugün Saray tiyatrosunda Marika Nezer ve Lambros Kostandros gala yapacaktır. İlgililere duyurulur. ”⁶¹

“Katerina adlı tiyatro grubu gelecek Cumartesi TAE hava yoluna ait uçakla şehrimizden ayrılacak. Ayrılmadan önce son üç gün daha Makim tiyatrosunda öğlen saatlerinde bir gösteri daha sunacaklar. ”⁶²

“Bu akşam Lüks tiyatrosunda, İpsen'in Nora adlı başyapıtı ve yarın kahkahadan kırılacağımız bir komedi yapıtı sergilenecek. ”⁶³

18. Konser – Müzikal

İstanbul'da yapılan veya yapılacak olan konserler ve müzikaller yer ve zamanı da belirtilerek bu stunda okuyucuya aktarılır.

“Dün şehrimize bestekâr Evelina gelmiştir. Kendisi yarın Cennet'te gösterisine başlayacaktır. ”⁶⁴

“Yunanlı opera grubu, Zapyon okul müdürü Hacopulos tarafından tercüme edilen Ekrem ve Cemal Reşit Rey'in Deli Dolu eseri tarafından sergilenecek. Yönetmenliğini Takis Müzenidis, dekorları da Bay Angelopulos üstlenmiştir. ”⁶⁵

“Dün Saray'da 18.30'da şehrimize gelen İsraili piyanist Frank Pelley tek başına bir resital verdi. ”⁶⁶

⁶⁰ Apoyevmatini, 9 Ocak 1951

⁶¹ Apoyevmatini, 3 Ocak 1951

⁶² Apoyevmatini, 4 Ocak 1954

⁶³ Apoyevmatini, 4 Ocak 1954

⁶⁴ Apoyevmatini, 31 Ocak 1952

⁶⁵ Apoyevmatini, 3 Ocak 1951

⁶⁶ Apoyevmatini, 9 Şubat 1952

19. Bildiri

Cemaate ait okul, kilise ve derneklerin almış oldukları kararların yayınlandığı bölümdür.

“Fener Rum Lisesi yönetim kurulu başkanı, okulumuz kurucusu ve büyük yardımsever Prodromos Nikoladinu'nun ölümünü haber almış ve olağanüstü toplanarak aşağıdaki kararları almış bulunmaktayız.

Yönetim kurulu olarak cenazeye katılınması, Diğer bütün yardımseverlerin yanına ve tören salonuna resminin asılması, çelenk yerine okulumuz öğrenci yemekhanesine para yardımında bulunulması, yastaki oğluna taziye mektubu yollanması...”⁶⁷

20. Konferans

Her türlü kesime hitap eden ve her bilim dalından konular içeren konferansların okuyucuya aktarıldığı kısımdır.

“Bugün, 21 Şubat Perşembe günü saat 19.30'da nörolog Doktor Yorgos Zilanikos, Alkol ve Alkolizm konulu bir konuşma yapacaktır. Giriş serbesttir.”⁶⁸

KİLİSE HABERLERİ

Apoyevmatini gazetesinde yer alan en geniş sütun Kilise Haberleri köşesidir. Gazete bu köşede her gün o döneme ait vakıfların, yardım derneklerinin, cemiyetlerin dini faaliyetlerini haber konusu yapar. Kiliselerde yapılacak olan tüm dini seremonilerin ve kilise yönetiminde meydana gelen değişikliklerin haberlerini okuyucuya sunar. Faaliyetler ya kilise tarafından ya da kiliseye bağlı bulunan cemiyetler tarafından gerçekleştirilir. Özellikle Rum Ortodoks dini inançları ve yortuları gereği düzenlenen ayinler ve yapılan dini seremoniler hangi günde, hangi saat ve yerde ve ne şekilde olacağı Apoyevmatini gazetesi aracılığıyla cemaate duyurulur. Cemaatlerin bağlı oldukları kiliselerde toplanan üyeler, kilise ve kilise vakıfları için gerekli her türlü çalışmayı yapmaktadır. Alınan kararlar doğrultusunda kilisede yapılacak olan dini ayinler, yardımlaşmalar ve dini törenler uygulanır.

⁶⁷ Apoyevmatini, 22 Ağustos 1952

⁶⁸ Apoyevmatini, 21 Şubat 1952

"Galata Cemiyeti:

Galata sakinleri ve bütün Ortodoks Hıristiyanlara duyurulur.

Yarın, Perşembe günü (17 Ocak) Aya Andoni'nin günü sebebiyle kilisemizin giriş bölümünde bulunan Ayazmanın anısına, arife günü olan Çarşamba günü akşam 16.30'da kutsal ekmeğin de okunacağı ve dağıtılacağı büyük ayin yapılacaktır.

Bayramın asıl günü olan Perşembe günüyse, kutsal ekmeğin okunacağı ve dağıtılacağı ayin düzenlenecek ve halka hitap edilecektir.

Her iki ayini de, Gümüşhane Metropoliti, Kallinikos yönetecek ve kilisemizin papazları kendisine yardım edecektir.

Koroları, cemaatimizin daimi okuyanları Bay Dimitrios Maguris ve Panagiotis Konstandinidis yönetecektir."⁶⁹

"Taksim Meryem Ana Kilisesi:

Yarın, 17 Ocak Perşembe, Aya Andonis gününde kilisemizde Çanakkale Psikopozu Andreas'ın yönetiminde ayin düzenlenecektir. Tüm Ortodoks Hıristiyanlara duyurulur."⁷⁰

"Rum Patrikhanesi:

6 Ocak Cumartesi Teofania yortusunun (Haçın denize atılması-Hz. İsa'nın vaftizi) akşamında, saat 16.00'da Aziz Yahya'nın anısına, Patriğin ve bütün metropolitlerin katılacağı ayin düzenlenecektir. 7 Ocak Pazar günü, vaftizci Yahya'nın isim gününde Patriğin başkanlığında sabah saat 08.00'de ayin düzenlenecektir."⁷¹

SONUÇ

Apoyevmatini Rum basın hayatında Cumhuriyetten bu yana varlığını koruyabilen ve ufak aksaklıklar dışında yayın hayatını sürdürebilen gazete olma sebebiyle önemli bir başvuru kaynağıdır. İçeriğinde yer alan haber nitelikleri kurulduğu yıl olan 1925'ten bu yana Rum Cemaatinin aynası olabilmesi

⁶⁹ Apoyevmatini, 16 Ocak 1952

⁷⁰ Apoyevmatini, 16 Ocak 1952

⁷¹ Apoyevmatini, 5 Ocak 1951

vesilesiyle kaynak niteliğinde incelenebilmektedir. Rumların geçmiş yıllara ait yaşamsal değerlerini, kültürel ve sosyal hayat tarzlarını, eğlence anlayışlarını, örf ve adetlerini ve hayata bakış açılarını anlamamız konusunda önemli verilere sahip bir gazetedir. Bu özelliği taşıması onu, sadece Rum basını içinde ayrıcalıklı kılmamış aynı zamanda Türk basını içinde de önemli bir konuma taşımıştır. Bunun sebebi olarak da, sadece belli bir zümrenin gözü, kulağı ve hatta dili olabilmesini gösterebiliriz. Çünkü gazete diğer gazetelerin basın anlayışı dışında farklı bir görüşü benimser. Bu görüş de bugün gazetenin sloganı olarak kabul edilen “*Bizden (Apoyevmatini) habersiz ne kimse doğar ne de kimse ölür.*” sözüyle birebir örtüşmektedir. Haber nitelikleri diğer çıkan günlük gazetelerin haber niteliklerinden oldukça büyük farklılıklar göstermektedir. Cemaatin içinde vuku bulan olaylar gazeteye aslında ilan niteliğinde haber olmuştur. Ülke ve dünya haberleri için alınan bir gazete özelliğinde değildir. Gazeteyi ayakta tutan yaptığı baskı sayısı değil cemaat içinden sağlanan reklam ve bağışlardır. Bu çerçevede bu gazete belli bir topluluğun haber alma kaynağı olabilmekten öteye geçemez. Günümüzde de yayınlanan ve Rum evlerine ikinci gazete olma özelliğiyle giren Apoyevmatini sadece cemaat ve özellikle kilise haberlerini takip etmede kullanılan bir haber kaynağıdır. Yine basın evrelerinin hepsini yaşamış ve görmüş olması gazetenin İstanbul Rumlarının tarihine kaynak tutacak bir arşiv niteliğini taşımasına da olanak sağlamaktadır.

Öncelikle Apoyevmatini siyasi içerikli bir gazete değildir. Rumların ülke ve dünya haberlerini bu gazeteden öğrendiğini ya da öğrenmek için satın aldığını söylemek doğru bir yaklaşım olarak kabul edilemez. Zaten gazetenin tüm siyasi içerikli haberlerinin ilk sayfada kısaca, derinine inmeden ve daha çok Türkçe gazetelerden alıntılar yaparak yazılması veya haberleri İstanbul İli sınırlarında bırakması bu görüşün en iyi açıklaması olabilir. Apoyevmatini özellikle incelediğim 1950–1954 yılları arasındaki dönemde Rumların sesi, kulağı, dili ve hisleri olabilme adına mücadele vermiş bir gazetedir. Her gün evlere girme sebebi de dostlardan alınabilme ihtimali olan yeni haberlerdir.

Gazete dört sayfadan oluşmaktadır. İlk sayfa genellikle İstanbul İli sınırlarında meydana gelen siyasi içerikli haberlerdir. Örneğin tüm yurdu ilgilendiren bir 10 Kasım merasimi İstanbul’daki görüntüsüyle okuyucuya aktarılır. Diğer ülke ve dünya haberleri de kısaca, sadece bilgi verme amacıyla diğer gazetelerden yapılan alıntı haberlerden oluşmaktadır. Muhabirleri olmayan bir gazete olarak yapabileceği en iyi çözüm de budur. Gazetenin hedef

kitlesinin Rumlar olduğu düşünülürken, diğer gazetelerin aksine ilk sayfa çok önemli değildir. Asıl önemli sayfalar orta iki sayfadır. Çünkü Rumlar ile ilgili her şey orada en derin şekliyle okuyucuya aktarılır ve böylece kimse kimseden habersiz kalmaz. Gazetede haberler *İstanbul Haberleri*, *Kaza Haberleri*, *Kilise Haberleri*, *Toplumsal Hayat*, *İlanlar ve Reklâmlar* alt başlıklarıyla yer almaktadır.

Haberler başlıklar altında belli stunlarda yazılmıştır. İlk olarak *İstanbul Haberleri* okuyucusuna İstanbul'un tüm köylerinden, belediyelerinden ve 1950li yıllarda merkez olarak tek adres olan Beyoğlu'ndan haberleri ulaştırır. Her türlü haber burada alt başlıklar halinde yer alır ve okuyucu bu haberlerle şehirde meydana gelen tüm yenilik ve değişiklikten haberdar olur. Örneğin yeni yapılan yollar, parklar okullar; belediye denetimleri; ithalat-ihracat; mülki ve idari amirlerin yaptığı seyahatler veya icraatlar ve daha nice benzer durumlar burada yazılan haber konularıdır.

Kaza Haberleri, genellikle İstanbul semtlerinde meydana gelen trafik, deniz, intihar, yangın, uyuşturucu ticareti ve çeşitli ev kazalarına yönelik haberlerden oluşur. Okuyucu bu bölümde daha çok kazaların oluş şekillerinden ve sonuçlarından haberdar edilir. Rum nüfusun sayı olarak pek de yer almadığı bu bölüm daha çok Türk vatandaşlarına yöneliktir. Bu bölüme haber olmuş kişilerin kimlik bilgileri verilmez ancak oturdukları semte göre adlandırılırlar. Örneğin "Fatih mahalle sakini Ahmet Bey" tarzı haber girişleri yoğunluktadır.

Kilise Haberleri, gazetenin en önemli bölümüdür. Haberler tamamen Rumları ilgilendirmektedir. Dönemin iletişim ve haberleşme araçlarını düşündüğümüzde, gazete burada yer alan haberler aracılığıyla bu konuda ciddi katkılar sağlar. Her türlü kilise ayini, yortuların nerede ve ne zaman olacağı, Patrikhane'ye yapılan ziyaretler ve kiliseler adına yapılan her türlü yardım ve faaliyet okuyucuya aktarılmaktadır. Kiliselere bağlı dernek ve kurumlar, yaptıkları her sosyal, kültürel ve yardım faaliyetlerinden bu köşede bahsederler. Yine bu cemiyetlerin düzenledikleri balo, müsamere, yemek, konferans gibi tüm etkinlikler, bölümün temel haber kaynağıdır. Kilise Haberleri sadece dini içerikli değildirler. Aynı zamanda tüm kültürel ve sosyal faaliyetler haber konuları olabilmektedir.

Toplumsal Hayat, gazetenin bir diğer önemli bölümüdür. Neredeyse İstanbul'daki tüm Rum halk, burada yayımlanan haberler sayesinde İstanbul'un her semtinde ikamet eden Rum soydaşlarından haberdar olabilmektedir. Kim

evlenmiş, nişanlanmış ya da ayrılmış; kim nereye ne kadar bağışta bulunmuş; dini törenler, vaftiz ve doğum günleri; seyahatler, mezuniyetler, okul haberleri, kısacası akla gelebilecek her türlü sosyal içerikli durum gazetede yayınlanarak Rum halka bilgi akışını sağlamaktadır. Çoğu zaman gazete bu akışın bir zinciri olabilmıştır. Yapılan yardımlar, gazete aracılığıyla yerine ulaşmıştır. Gazetenin Rumlar için belki alınma sebebi bu köşedir çünkü sadece Rumlarla ilgili haberler bu köşede yayınlanarak okuyucuya iletilir. Gazetenin sloganının çıkış noktası bu bölümdür. Gerçekten de Apoyevmatini olmadan ne kimse doğar ne de ölür.

İlanlar ve Reklâmlar, gazetede büyük yer kaplamaktadır. Dönem itibariyle reklâmların sayısı, o dönemde fazla sayılabilecek ölçüdedir. Reklâmların bir gazete için finansal önemi düşünüldüğünde, reklâmlar, gazetenin ayakta kalabilmesini sağlayan önemli bir faktördür. Reklâm içerikleri daha çok eğlence ve yiyecek sektörüne yöneliktir. Bu da Rumlar için önemli olan iki durumu açıkça ortaya koyar. Gazinoların ve tavernaların verdiği ilanlarda her gece farklı programlar zengin içerikleriyle müşteriye sunulur. Sadece Rum esnafın verdiği ilanlar yoktur. Aynı zamanda Türk esnafın da Rum müşterilerine yönelik ilanları oldukça fazladır. Bu sebeple ilanlar Rumca ve Türkçe olarak iki dilde yayınlanır. Hem dönemin eğlence kültürü hem de Rumların eğlence anlayışları dönem itibariyle bu bölümde oldukça açıklayıcı niteliktedir. Sayıca fazla olan Rumların 1950-1954 yılları arası tam bir ahenk ve eğlence içinde geçmiştir. Şık balolar ve geceler verilen ilanlarda net olarak görülmektedir.

Apoyevmatini öncelikle bir cemaat gazetesidir. Bu gazetede hiçbir zaman siyasi çatışmalar, görüş ayrılıkları ya da muhalif düşünceler yer almamaktadır. Apoyevmatini Rum sosyal hayatı üstüne kurulmuş bir gazetedir. Yani gazete Rumların gazetesidir. Ve bu gazetenin girmediği hiçbir Rum evi de yoktur. Apoyevmatini tüm Rumların sesi, gözü ve kulağı olmuştur. Tüm bunlar Apoyevmatini gazetesinin bu zamana dek zorluklara rağmen ayakta kalabilmesini sağlamıştır.

Apoyevmatini, günümüzde de Rumlar için önemli ve ayrıcalıklı bir gazetedir. Ancak eskiyle kıyaslandığında, günümüzde yeteri kadar ilgiye ve tiraja sahip değildir. Gazete haberleri de bu oranda değişmiştir. Buna neden olarak son dönemde Türkiye'de yaşanan Rum nüfusun azalmış olmasını

gösterebiliriz. Her gün yer alan doğum, vaftiz ve diğer sosyal haberler tek tük yayınlanmaktadır. Günümüzde Rum nüfusun sayıca azalması gazetenin de haber anlayışını etkilemiştir. Ancak hala Apoyevmatini, Rumların sesi ve kulağıdır. Bu sebeptendir ki yaşam mücadelesini hala yoğun olarak sürdürmektedir. Çünkü eskiye kıyasla az nüfusa sahip de olsalar hala Rum cemaat üyelerinin gazetesidir. Ve onlar yaşadıkça bu gazete de yaşamını sürdürecektir. Rumlar Apoyevmatini olmaksızın kendi aralarında iletişim sağlayamaz çünkü Apoyevmatini olmadan ne kimse doğar ne de ölür.

ÖZET

TÜRKİYE'DE ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ SÜRECİNDE RUM
GAZETESİ APOYEVMATİNİ

1925 yılında yayın hayatına geçen ve Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar varlığını koruyabilen tek Rum gazetesi olan "Apoyevmatini", Rum basını için önemli bir kaynaktır. Sadece 6-7 Eylül Olayları sırasında kapandığı 15 günlük süre haricinde, gazete İstanbul'daki Rum Cemaate günlük ulaşabilen ve tüm cemaat üyelerinin yakından takip ettiği bir gazetedir. Apoyevmatini gazetesinin sloganı olan "Bizden habersiz ne kimse doğar, ne kimse ölür." sözü gazetenin tek ve gerçek misyonu olarak gösterilebilir. Gazetede Rum Cemaat üyelerinin doğum, ölüm, vaftiz haberlerinin yanı sıra, yine cemaatin bağlı olduğu okul, dernek ve kiliselerde yaptığı ya da yapacağı tüm sosyal, kültürel ve dini faaliyetler okuyucuya aktarılır. Gazete, Rumların sosyal ve kültürel hayatını anlama açısından önemli bir kaynaktır. Apoyevmatini gazetesi özellikle Rumlar için siyasi haber alma kaynağından çok, kendi cemaatlerinin içinde gelişen olayların takip edilmesi açısından çok önemli bir kaynak olma özelliğindedir. Gazetede yer alan haberlerde neyin ne zaman, nerede, nasıl olduğuna dair haber başlıkları, kilise haberleri, kilise ve derneklerde yapılan dini seremoniler, okullarda ve derneklerde yapılan her türlü sosyal ve kültürel faaliyetler, ölüm ve vaftiz haberleri, Rumlara yönelik reklâm afişleri, İstanbul'un merkezi, kazası ve köylerinde meydana gelen her türlü kaza ve değişimler ile ilgili bilgiler vardır. Özellikle gazete içinde verilen ilan ve toplumsal haberler gazetenin tamamını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Apoyevmatini, Rum Basını, Rum Cemaati, Rumca Gazeteler

KAYNAKÇA

- AKGÖNÜL Samim, "Türkiye Rumları", **İletişim Yayınları**, İstanbul, 2007
- Apoyematini Gazetesi**, 1950–1951–1952–1954
- "Apogematini", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, İstanbul 1994
- ARSLAN Ali, **Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Rum Basını**, Truva Yayınları, Eylül 2005
- BAŞLANGIÇ Celal, "Rumların Seksen Yıllık Tanığı", **Radikal Gazetesi**, 28.11.2005, İstanbul
- ERSOY Osman, **Türkiye'ye Matbaanın Girişi ve İlk Basılan Eserler**, Ankara, 1959
- KOLOĞLU Orhan, "Rumca Basın", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, c.6, İstanbul 1994
- ORAN Baskın, **Türkiye'de Azınlıklar**, İletişim Yayınları, İstanbul 2008
- TARİNAS Stratis D, **Ο Ελληνικός Τύπος της Πόλης (İstanbul Rum Basını)**, İho Yayınları, 2007
- TÜRKER Orhan, "Cumhuriyet Döneminde İstanbul Rum Basını", **Tarih ve Toplum**, sayı: 235
- Yunanca – Türkçe Sözlük**, Rodamos Yayınları, Atina 1997, s. 90
- www.tdk.gov.tr/TR/SozBul